

چگونگی بازپسدهی متعلق قراردادهای فسخی (در فرض تلف و اتلاف) از نظرگاه فقهی حقوقی

مهديه برزگري خانقاه^۱

^۱ - کارشناسی ارشد فقه و حقوق خصوصی، پژوهشگر مجموعه فرهنگی امام جعفر صادق (ع) میبد، ایران

Mah_barzegari27@yahoo.com

چکیده

فسخ یکی از اسباب سقوط تعهدات است. فسخ دارای دو اثر مهم؛ انحلال قرارداد و بازپسدهی متعلق های قرارداد به مالکین آنها، درپیش از انعقاد قرارداد، است. قرارداد منعقد شده بین متعاملین از زمان انعقاد تا فسخ نافذ می باشد و از ابتدای انشای فسخ، قرارداد منحل می شود. متعاملین بعد از فسخ، از ادامه انجام تعهدات ناشی از قرارداد، مبرا می شوند. در این مرحله، فسخ تعهد جدیدی بنا بر مقتضای خود برای طرفین در پی دارد و آن بازپسدهی عوضین به مالکین آن در قبل از انعقاد قرارداد است و از آنجایی که متعاملین در زمان خیار بنابر حکم قانون، جواز تصرف در عوضین را دارا هستند، ممکن است این تصرفات باعث ایجاد تغییرات اساسی در عوضین یا حتی غیر ممکن شدن بازپسدهی آن شود. تلف و اتلاف متعلقین قراردادهای فسخی، یکی از حالات غیر ممکن شدن بازپسدهی آنها است؛ در فرض تلف اگر مبیع پس از قبض مشتری (بدون تعدی یا تفریط او) و در زمان اختیار فسخ فروشنده، تلف شده باشد مشتری ضامن است و اگر تلف مبیع نزد مشتری بعد از قبض و در زمان اختیار فسخ مشتری، رخ داده باشد بعد از فسخ، بایع ضامن تلف مشتری خواهد بود؛ در صورتی که مبیع پس از فسخ نزد مشتری تلف شود باید بین دو مورد فسخ از سوی مشتری و فسخ از سوی بایع تفکیک قائل شد؛ در صورت نخست مشتری ضامن مثل یا قیمت مبیع خواهد بود؛ در صورت فسخ از سوی بایع، مشتری ضامن تلف نیست، مگر در مورد تعدی و تفریط.. در فرض اتلاف به وسیله بایع یا مشتری یا شخص ثالث، بعد از فسخ، متصرف باید بدل مبیع را رد کند. درمورد بازپسدهی ثمن به مشتری باید گفت: تمام انواع تصرف که برای مشتری ذکر شد برای بایع نیز در ثمن جایز است و در صورت انجام این تصرفات در ثمن از سوی بایع، خیار مشتری به تصرف بایع ساقط نمی شود و بعد از فسخ، مشتری هنگام استرداد ثمن، در صورت وجود عین ثمن، عین را می گیرد و در صورت عدم امکان بازپسدهی آن (فرض تلف یا اتلاف)، رجوع به مثل یا قیمت می کند. بحث پیرامون تلف و اتلاف متعلق های قرارداد فسخ شده (مبیع و ثمن) و چگونگی بازپسدهی آنها اساس تحقیق را تشکیل می دهد. این تحقیق از نوع تطبیقی-تحلیلی و به روش کتابخانه‌ای انجام می شود. شیوه گردآوری اطلاعات با استفاده از نرم افزارهای تخصصی، کتابخانه ها و جمع آوری داده ها و فیش برداری از منابع انجام شده است و پس از اتمام فیش برداری مطالب طبقه بندی و سپس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

کلمات کلیدی: بازپسدهی متعلق قراردادهای فسخی، تلف، اتلاف، فقه، حقوق.

تعاریف

فسخ

^۱ - کارشناسی ارشد فقه و حقوق خصوصی، پژوهشگر مجموعه فرهنگی امام جعفر صادق (ع) میبد، ایران

Mah_barzegari27@yahoo.com